

УДК 004.738.5:371.26

Жирова Т.О., канд. пед. наук, доцент
Котенко Н.О., канд. пед. наук, доцент

Державний торговельно-економічний університет, м. Київ, zhyrova@knute.edu.ua

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБ'ЄКТИВНОСТІ ТА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Сучасна система вищої освіти в Україні функціонує в умовах воєнного стану, що обумовлює перехід більшості закладів вищої освіти до дистанційної або змішаної форми навчання. Це створює нові виклики щодо забезпечення якості та об'єктивності контролю навчальних досягнень студентів. В умовах обмеженого фізичного контролю зростає ризик порушень академічної доброчесності, що вимагає впровадження надійних цифрових інструментів для оцінювання. Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) постає як ключовий засіб не лише для організації освітнього процесу, а й для забезпечення прозорого, справедливого й етичного оцінювання результатів навчання [1, 2].

У педагогічному контексті обґрунтовано, що тестування – один з найоб'єктивніших методів оцінювання знань у цифрову епоху. Воно забезпечує стандартизований підхід, знижує суб'єктивний чинник і дозволяє масштабно оцінювати результати навчання [6; 7; 8]. Значну увагу приділено адаптивним тестам, які враховують індивідуальну траєкторію студента [6].

У контексті забезпечення академічної доброчесності під час дистанційного тестування особливу увагу слід приділити порівнянню функціональних можливостей платформ, що використовуються для оцінювання. Найбільш поширеними в українському та міжнародному освітньому просторі є Respondus, Proctorio та Testportal.

- Respondus – це програмне забезпечення, яке поєднує браузер з обмеженим функціоналом (LockDown Browser) та систему моніторингу (Live/AI Proctoring). Воно блокує доступ до інших ресурсів комп'ютера, запобігає копіюванню, вставленню та перемиканню між вікнами. Respondus інтегрується з більшістю LMS, що робить його гнучким рішенням для вищої школи [3].
- Proctorio працює як розширення до браузера Google Chrome. Система використовує штучний інтелект для виявлення підозрілої поведінки (рухи очей, сторонні звуки, кількість осіб у кадрі), підтримує запис екрану, відео, звуку, а також шифрує дані для захисту приватності [4]. Особливо корисною є функція детального аналітичного звіту після тестування, що дозволяє викладачу оперативно реагувати на можливі порушення.
- Testportal – український онлайн-сервіс для створення й проведення тестів, який відзначається простим інтерфейсом і гнучкою системою звітів. Він дозволяє задавати часові обмеження, випадкову генерацію тестів, створювати адаптивні траєкторії відповідно до рівня успішності студента. Однак, у базовій версії він не має повноцінного прокторингу, хоча підтримує інтеграцію з зовнішніми рішеннями [5].

Зіставлення можливостей платформ дозволяє сформулювати технічну частину запропонованої моделі оцінювання. На основі досліджень низки науковців таких як Гуревич Р., Волошин А., Вронський С., Кучин Ю. та ін., а також нашого досвіду, запропоновано модель, що охоплює педагогічний, технологічний та аналітико-оцінювальний рівні впровадження цифрового тестування у вищій освіті.

Модель оцінювання знань у цифровому середовищі з дотриманням принципів академічної доброчесності

1. Педагогічний рівень:

- Створення тестових завдань із різнорівневими когнітивними цілями за таксономією Блума.

- Застосування адаптивного тестування: складність наступного питання залежить від відповіді на попереднє [6].
 - Включення змістової валідності: відповідність тестів програмі курсу, охоплення ключових тем [8].
2. Технологічний рівень:
- Розробка і реалізація тестів у LMS або незалежних платформах (Testportal, Moodle).
 - Використання систем прокторингу (Respondus, Proctorio) для моніторингу поведінки студентів під час тесту.
 - Налаштування випадкової генерації завдань, блокування навігації та таймерів для обмеження можливості шахрайства [3; 4].
3. Аналітико-оцінювальний рівень:
- Збір аналітики про проходження тестів: час, кількість спроб, послідовність відповідей.
 - Застосування статистичних методів аналізу результатів для виявлення аномалій (надто швидке проходження, ідентичні відповіді серед різних студентів) [2].
 - Формування звіту про академічну доброчесність із автоматизованим виявленням підозрілих кейсів.

Таким чином, запропонована модель враховує як дидактичну ефективність тестових завдань, так і технічні засоби для забезпечення доброчесного середовища під час дистанційного оцінювання.

Висновки. Інтеграція ІКТ у процес оцінювання вищої освіти сприяє формуванню об'єктивного, прозорого та етичного освітнього середовища. Тестування, як інструмент цифрового контролю, за умов належного педагогічного проектування та технічної реалізації, забезпечує високий рівень академічної відповідальності. Подальші дослідження варто спрямувати на вдосконалення адаптивних систем оцінювання та інтеграцію штучного інтелекту в аналіз навчальних результатів.

Список посилань

1. Neil J., Ifenthaler D. Online Assessment in Higher Education: A Systematic Review. *Online Learning*. 2023. Т. 27, № 1. URL: <https://doi.org/10.24059/olj.v27i1.3398> (дата звернення: 07.05.2025).
2. Liu Q., Hu A., Daniel B. Online assessment in higher education: a mapping review and narrative synthesis. *Research and Practice in Technology Enhanced Learning*. 2024. Vol. 20. P. 007. URL: <https://doi.org/10.58459/rptel.2025.20007> (date of access: 07.05.2025).
3. Respondus. Програмне забезпечення для безпечного тестування онлайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.respondus.com>
4. Proctorio. Remote Proctoring Platform [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://proctorio.com>.
5. Testportal. Онлайн-сервіс для створення тестів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.testportal.net/uk>
6. Волошин А. Адаптивне тестування як новий підхід до оцінювання знань в епоху цифрових технологій. *Věda a perspektivy*. 2024. № 12(43). URL: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-12\(43\)-161-173](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-12(43)-161-173) (дата звернення: 16.04.2025).
7. Вронський С. В., Андрашко Ю. В. Автоматизоване тестування як засіб оцінювання рівня знань здобувачів вищої освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: математика і інформатика*. 2024. Т. 44, № 1. С. 58–65. URL: [https://doi.org/10.24144/2616-7700.2024.44\(1\).58-65](https://doi.org/10.24144/2616-7700.2024.44(1).58-65) (дата звернення: 16.04.2025).
8. Кучин Ю. Л., Кучеренко І. І. Комп'ютерне тестування як елемент внутрішньої системи забезпечення якості освіти. *Медицина та фармація: освітні дискурси*. 2023. № 1. С. 3–8. URL: <https://doi.org/10.32782/eddiscourses/2023-1-1> (дата звернення: 16.04.2025).